

УДК 621.311.236

В.О. Абрашин, О.М. Гурін, О.А. Дробот

Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ КОРОТКОСТРОКОВОГО ОБОРОННОГО ПЛАНУВАННЯ У КОМАНДУВАННІ ВИДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті здійснюється загальний аналіз проблемних сторін сучасного етапу розвитку Збройних Сил України. Проведено аналіз керівних документів щодо фінансування заходів оборонного планування. Особлива увага приділяється порядку фінансування заходів короткострокового оборонного планування для виду Збройних Сил України. Визначений порядок здійснення фінансування заходів оборонного планування для Командування виду Збройних Сил України, як розпорядника коштів другого ступеню.

Ключові слова: фінансування заходів оборонного планування, середньострокове та короткострокове оборонне планування, основні показники фінансового планування, бюджетні програми, план утримання та розвитку.

Вступ

Постановка проблеми та аналіз літератури.

Розвиток Збройних Сил України (далі – ЗС України) в умовах обмеженості бюджету ставить все більш жорсткі вимоги до оборонного планування (ОП). Основною метою якого є визначення заходів досягнення необхідного рівня обороноздатності шляхом обґрунтування перспектив розвитку ЗС України та інших військових формувань відповідно до характеру реальних і потенційних загроз у воєнній сфері, засадам стратегічного застосування ЗС України, економічним та демографічним можливостям держави.

Складовими ОП є: систематична оцінка реальних і потенційних загроз у воєнній сфері; управління державними ресурсами (ДР) у сфері оборони; визначення завдань ЗС України, їх взаємодії з іншими військовими формуваннями у сфері оборони; реформування ЗС України та інших військових формувань відповідно до нових завдань та ресурсів. Тобто одним з основних завдань ОП є управління ДР у сфері оборони відповідно до нових завдань та ресурсів.

Для вирішення цього завдання існує ряд нормативно-правових документів, які визначають порядок організації та здійснення заходів середньострокового та короткострокового оборонного планування в Міністерстві оборони України (МО України) та ЗС України [1 – 8].

Оборонне планування забезпечує здійснення заходів з підготовки держави до оборони відповідно до встановлених строків планування та прогнозних видатків [1 – 3].

За терміном ОП поділяється на: довгострокове планування (ДОП) (12 років); середньострокове планування (СОП) (6 років); короткострокове планування (КОП) (2 роки).

Здійснюється ОП за методом "гнучкого" графіка, що передбачає щорічне коригування розроблених програм і планів у залежності від обстановки, що складається, і можливості фінансування заходів у поточному і наступному фінансовому році.

Наказом Міністра оборони [1] визначений порядок організації та здійснення заходів середньострокового та короткострокового оборонного планування в МО України та ЗС України.

Проведений аналіз нормативних документів [1, 2, 5, 8] показав для розпорядника коштів другого ступеню не визначені заходи фінансування середньострокового та короткострокового оборонного планування.

В зв'язку з цим тематика статті, яка присвячена рішенням **наукової задачі** пов'язаної з визначенням порядку фінансування заходів короткострокового ОП для виду ЗС України, є актуальною.

Метою статті є визначення порядку фінансування заходів короткострокового оборонного планування для виду ЗС України.

Постановка завдання. Таким чином, необхідно визначити такий порядок оборонного планування, який би дозволяв у командуванні виду ЗС України здійснювати керівництво фінансовими ресурсами в умовах обмеженого фінансування.

Основна частина

Згідно [1] – КОП здійснюється з метою деталізації, а за необхідності – уточнення показників середньострокових програм шляхом розробки щорічних планів утримання та розвитку ЗС України, вироблення раціональних управлінських рішень щодо ефективного використання наявних та виділених ресурсів.

Командування виду ЗС України – є суб'єктом КОП, яке в межах наданих повноважень безпосередньо організовує і здійснює КОП.

Об'єктами КОП є військові частини, військові навчальні заклади, установи, організації, які входять до складу виду ЗС України.

У виді ЗС України КОП враховує всі заходи діяльності на відповідний період із урахуванням про-

гнозних показників видатків зведеного бюджету на оборону, визначених нормативно-правовими актами України [1 – 3, 5, 8].

Порядок проведення заходів КОП планування наведений у табл. 1.

Таблиця 1

Порядок проведення заходів КОП у Командуванні виду ЗС України

Рівні	Попередній рік				Рік формування Орієнтовного плану утримання та розвитку ЗС України і бюджетного запиту МОУ											Бюджетний рік			
	вересень	жовтень	листопад	грудень	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	листопад	січень	лютий	
Рівні	1-й етап Визначення попередніх показників проекту Державного бюджету України для МО України на наступний рік, прогноз видатків на подальші роки та змін до переліку бюджетних програм				2-й етап Розробка Орієнтовного плану утримання та розвитку ЗС України, формування та направлення до Міністерства фінансів бюджетного запиту МО України				3-й етап Супроводження проекту закону України на наступний рік, розробка проекту Плану утримання та розвитку ЗС України на наступний рік				Затвердження зведеного кошторису МО України, Плану утримання та розвитку ЗС України						
ГШ ЗС України		2		5				10	12,13				16						
Командування виду ЗС України	1		4	6	8	9		11		14	15		17	18	19		20	21	
Військові частини, установи та організації		3		6	7			11					17	18	19		20	21	22

1. Подання пропозицій до проекту директиви про визначення основних показників СОП.

Для безпосереднього формування та уточнення Державної програми розвитку розробляється директива МО України про визначення основних показників СОП на плановий період (далі – директива про визначення основних показників) – обов'язковий для керівництва і здійснення акт, який визначає (уточнює) вихідні дані для розроблення (уточнення) Державної програми розвитку, документів КОП.

Директива про визначення основних показників розробляється у рік, що передує затвердженню Державної програми розвитку та уточнюється щорічно до 1 листопада з подовженням строку на один рік.

Командування виду ЗС України щорічно до середини вересня надає пропозиції до проекту директиви до Головного управління оборонного планування Генерального штабу Збройних Сил

України (далі – Головне управління оборонного планування).

Підрозділи ОП через відповідні підрозділи обробки інформації оборонного планування органів військового управління, з'єднань, військових частин, установ та організацій надають уточнені дані про стан з'єднань та військових частин з використанням інформаційно-аналітичної системи підтримки оборонного планування "Ресурс".

2. Видання директиви МО України з визначення основних показників СОП.

На підставі директиви про визначення основних показників розпочинається робота з розробки проекту Державної програми розвитку, проектів головних, цільових програм та програм розвитку видів ЗС України.

Процедура КОП здійснюється циклічно з урахуванням процедур та термінів бюджетного процесу в Україні [4, 5].

3. Подання уточнених даних про стан з'єднань та військових частин.

4. Подання пропозицій та розрахунків до проекту директиви МО України з організації КОП, визначення пріоритетів утримання і розвитку та орієнтовної потреби у коштах на виконання заходів у наступному періоді.

Відповідно до поставлених завдань, з метою набуття визначених можливостей підпорядкованих військ, за підсумками діяльності за минулий період у командуванні виду ЗС України організується робота з підготовки пропозицій до проекту директиви МО України з організації КОП у ЗС України на наступний період (далі – директива з організації короткострокового оборонного планування), визначаються пріоритети розвитку та орієнтовна потреба у коштах на виконання заходів. Результати проведеної роботи подаються до відповідальних за формування і виконання головних та цільових програм (напрямів).

5. Обговорення на засіданні Бюджетної комісії МО України прогнозних показників Державного бюджету України на наступний рік для потреб МО України[4]. Видання директиви Міністра оборони України з організації КОП.

На підставі документів СОП планування відповідальні за формування і виконання цільових програм (напрямів) до 1 грудня надають узагальнені пропозиції до Генерального штабу (далі – ГШ) ЗС України (через Головне управління оборонного планування) для підготовки проекту директиви з організації КОП.

Директива МО України з організації КОП – обов'язковий для керівництва і здійснення акт, який визначає заходи з організації КОП та терміни їх проведення, уточнює пріоритети, виконавців та орієнтовні обсяги видатків на виконання заходів утримання та розвитку на два роки, і є підставою для розробки Орієнтовного плану утримання та розвитку ЗС України на відповідний бюджетний період.

6. Доведення вимог директиви МО України до органів військового управління.

На виконання вимог директиви з організації КОП у Командуванні виду ЗС України готуються та доводяться до підпорядкованих військ документи з оборонного планування.

7. Підготовка та надання звітів про виконання заходів планів та програм, використання коштів у минулому році.

У ході КОП органами військового управління здійснюється звітування щоквартально з наростаючим підсумком до 15 числа наступного місяця. Звіти подаються для узагальнення та аналізу до Центру обробки інформації оборонного планування.

8. Уточнення заходів діяльності та обсягів ресурсів на наступний період. Підготовка та надання

звітів про виконання заходів планів та програм, використання коштів у минулому році.

Річний звіт про виконання заходів Плану утримання та розвитку виду ЗС України минулого року відповідальні за формування та виконання цільових програм (напрямів) подають до 10 лютого року, який слідує за звітним, до Головного управління оборонного планування для проведення аналізу діяльності ЗС України.

У звітах про виконання цільових програм (напрямів) Плану утримання та розвитку виду ЗС України надається інформація щодо виконання заходів, джерел фінансування, обсягів використаних ресурсів, наявності кредиторської та дебіторської заборгованості на початок та кінець звітної періоду, робиться висновок про досягнення мети і вирішення основних завдань цільових програм.

9. Підготовка та надання пропозицій до проекту Орієнтовного плану утримання та розвитку ЗС України.

З метою уточнення потреби у коштах на виконання заходів утримання та розвитку виду ЗС України на бюджетний період, протягом лютого органами військового управління проводяться розрахунки необхідних ресурсів на виконання заходів відповідно до визначених пріоритетів діяльності. На підставі проведеної роботи готуються та надаються до відповідальних за формування та виконання цільових програм (напрямів).

Відповідальні за формування та виконання цільових програм (напрямів) аналізують надані відповідними органами військового управління пропозиції, визначають доцільність та можливість їх виконання у період, що планується, та до середини березня подають до ГШ ЗС України (через Головне управління оборонного планування) та відповідальних виконавців за формування та виконання бюджетних програм узагальнені пропозиції за цільову програму (напрям) з визначенням пріоритетності проведення заходів. Разом з пропозиціями подається пояснювальна записка.

Відповідальні виконавці за розробку цільових програм (напрямів) щорічно уточнюються директивою з організації КОП.

10. Затвердження Орієнтовного плану утримання та розвитку ЗС України.

На підставі отриманих пропозицій, у ГШ ЗС України розробляється Орієнтовний план утримання та розвитку, погоджується встановленим порядком та до кінця травня подається на затвердження начальнику Генерального штабу – Головнокомандувачу Збройних Сил України.

11. Доведення Орієнтовного плану утримання та розвитку ЗС України до відповідальних за формування та виконання цільових та бюджетних програм.

Після затвердження Орієнтовний план утримання та розвитку доводиться до Департаменту фінансів МО України та Головного фінансово-економічного управління ГШ ЗС України у повному обсязі, а до інших органів військового управління – у частині, що стосується, для підготовки бюджетного запиту Міністерства оборони України.

12. Доведення Міністерством фінансів інструкції щодо підготовки бюджетних запитів, граничних показників видатків загального фонду та термінів подання бюджетного запиту.

13. Затвердження Бюджетною комісією МО України розподілу граничних обсягів видатків загального фонду Державного бюджету України між бюджетними програмами (підпрограмами).

На підставі проекту закону України про Державний бюджет України, схваленого Кабінетом Міністрів України, розпочинається робота з уточнення заходів Орієнтовного плану утримання та розвитку, формування проекту Плану утримання та розвитку ЗС України [4, 5].

14. Проведення погоджувальних нарад.

Для усунення протиріч, які можуть виникати під час формування пропозицій, та для здійснення координації і управління оборонним плануванням у ЗС України на всіх рівнях військового управління плануються та проводяться відповідні погоджувальні наради. Метою нарад є координація заходів розвитку, доведення до відповідальних за розробку програм та планів фінансових обмежень і ресурсів, розгляд пропозицій та прийняття всебічно обґрунтованих рішень в рамках оборонного планування, а також дієвий контроль за ходом виконання заходів розвитку ЗС України.

На нарадах можуть розглядатися будь-які важливі питання щодо організації та проведення оборонного планування у виді ЗС України, обговорюватися пропозиції щодо проведення заходів розвитку виду ЗС України, доцільності розроблення програм та планів. Пропозиції, які виносяться на розгляд, завчасно розглядаються фахівцями Командування виду ЗС України. За результатами розгляду пропозицій готуються висновки, які розглядаються на нараді.

15. Надання пропозицій до бюджетного запиту МО України.

На засіданні Бюджетної комісії розглядаються матеріали з розподілу видатків МО України за бюджетними підпрограмами. Затвержене Міністром оборони України рішення Бюджетної комісії доводиться до відповідних органів військового управління встановленим порядком (початок жовтня).

16. Розподіл асигнувань за бюджетними підпрограмами на засіданні Бюджетної комісії МО України та видання директиви Міністра оборони України з організації складання проектів кошторисів [4].

17. Доведення вимог директиви Міністра оборони України до органів військового управління.

До кінця жовтня відповідальні за формування та виконання цільових програм (напрямів) подають узагальнені Пропозиції до проекту Плану утримання та розвитку до Головного управління оборонного планування. Разом з пропозиціями подається пояснювальна записка.

18. Надання пропозицій до проекту Плану утримання та розвитку ЗС України.

До середини листопада встановленим порядком погоджений проект Плану утримання та розвитку доводиться до Департаменту фінансів та Головного фінансово-економічного управління у повному обсязі, а до інших органів військового управління – у частині, що стосується, для підготовки пропозицій до проекту зведеного кошторису МО України.

У двотижневий термін після затвердження зведеного кошторису МО України відповідальні за формування та виконання цільових програм (напрямів), за якими відбулися зміни обсягів видатків, подають до Головного управління оборонного планування пропозиції до проекту Плану утримання та розвитку.

У місячний термін після затвердження зведеного кошторису МО України та з урахуванням проектів паспортів бюджетних програм остаточно скорегований і погоджений з відповідальними за формування та виконання цільових програм, за якими змінені обсяги асигнувань законом України про Державний бюджет України, План утримання та розвитку подається на затвердження МО України [4, 5].

19. Доведення відомостей про обсяги фінансування до органів військового управління.

Затверджений План утримання та розвитку доводиться до Департаменту фінансів та Головного фінансово-економічного управління у повному обсязі, а до інших органів військового управління – у частині, що стосується.

20. Доведення витягів зі зведеного кошторису МО України до розпорядників коштів нижчого рівня.

21. Доведення витягів з Плану утримання та розвитку ЗС України до командування видів ЗС України та відповідальних за формування та виконання цільових і бюджетних програм.

Плани утримання та розвитку видів ЗС України затверджуються у двотижневий термін після затвердження Плану утримання та розвитку ЗС України.

22. Корегування програм і планів відповідно до заходів та обсягів фінансування затвердженого Плану утримання та розвитку ЗС України.

Фінансування заходів Плану утримання та розвитку та планів утримання та розвитку видів ЗС України розпочинається з початком бюджетного періоду.

У разі несвоєчасного прийняття закону України

про Державний бюджет України, фінансування заходів КОП здійснюється згідно з вимогами Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових актів [4].

Внесення змін до Плану утримання та розвитку, порядку розробки, розгляду та затвердження планів та інших документів з питань оборонного планування, здійснюється на підставі наказів, директив, доручень Міністра оборони України.

Збір, обробка та оцінка інформації щодо поточного стану виду ЗС України, моделювання їх перспективної структури з урахуванням фінансово-економічного обґрунтування проводяться підрозділами оборонного планування через відповідні підрозділи обробки інформації оборонного планування органів військового управління, з'єднань, військових частин, установ та організацій.

Висновки

Таким чином, в статті було визначений порядок організації та здійснення фінансування заходів середньострокового та короткострокового оборонного планування для виду ЗС України, як розпорядника коштів другого ступеню.

Список літератури

1. Наказ МО України від 19.01.2010 року № 15 «Про затвердження Положення про організацію та здійснення середньострокового та короткострокового оборонного планування в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України».

2. Наказ МО України від 05.11.2009 року № 550 «Про затвердження Положення про фінансове господарство розпорядника бюджетних коштів нижчого рівня (другого ступеня) за кошторисом Міністерства оборони України».

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2006 р. N 447 «Про затвердження Порядку організації та фінансування стратегічного планування у сфері оборони і військового будівництва».

4. Бюджетный кодекс Украины. Справочное издание / Предисл. к.э.н. Т.Д. Таукешивой. – Х.: О.О.О. «Дельта», 2001. – 112 с.

5. О внесении изменений и дополнений к Закону Украины “О государственном бюджете на 2010 г.” // *Голос Украины*, №131 від 17 липня 2010 г.

6. Акофф Р. Планирование в больших экономических системах / Р. Акофф. – М.: Сов. радио, 1972. – 224 с.

7. Брайсон Дж. М. Стратегічне планування для державних та неприбуткових організацій / пер. з англ. А. Кам'янець. – Л.: Літопис, 2004. – 352 с.

8. Про основи національної безпеки України: Закон України // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. – 2003. – № 39. – Ст. 351. Про організацію оборонного планування: Закон України // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. – 2005. – № 4. – Ст. 97.

Надійшла до редколегії 29.09.2010

Рецензент: д-р техн. наук, проф. Б.О. Демідов, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ МЕРОПРИЯТІЙ КРАТКОСРОЧНОГО ОБОРОННОГО ПЛАНУВАННЯ В КОМАНДОВАНИИ ВИДА ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ

В.О. Абрашин, А.Н. Гурин, О.А. Дробот

В статье осуществляется общий анализ проблемных сторон современного этапа развития Вооруженных Сил Украины. Проведен анализ руководящих документов относительно финансирования мероприятий оборонного планирования. Особое внимание отводится порядку финансирования мероприятий краткосрочного оборонного планирования для вида Вооруженных Сил Украины. Определен порядок осуществления финансирования мероприятий оборонного планирования для Командования вида Вооруженных Сил Украины, как распорядителя средств второй степени.

Ключевые слова: финансирование мероприятий оборонного планирования, среднесрочное и краткосрочное оборонное планирование, основные показатели финансового планирования, бюджетные программы, план развития и содержания.

ORDER OF CONDUCTING OF MEASURES OF SHORT-TERM DEFENSIVE PLANNING IN COMMAND OF TYPE OF MILITARY POWERS OF UKRAINE

V.O. Abrashin, A.N. Goorin, O.A. Drobot

The generic analysis of the current development problems of the Armed Forces of Ukraine is performed in the article. The guideline papers related to financing of the short – term planning's events for branch of the Armed Forces of Ukraine are considered. The sequence of financing of defense planning's events as decision making's stage for branch command as cash assets' controller is suggested.

Keywords: Financing of the defense planning's events, middle-term and short – term defense planning, main indices of the financial planning, budget projects, supplying and development draft.